

Željka Čorak

SVIJET I DOM

*Otto Antonini - Zagreb i "Svijet"/ "Svijet" i
Zagreb dvadesetih...*

Muzej grada Zagreba

9.11.2006.-7.2.2007.

Autorica izložbe: Željka Kolveshi

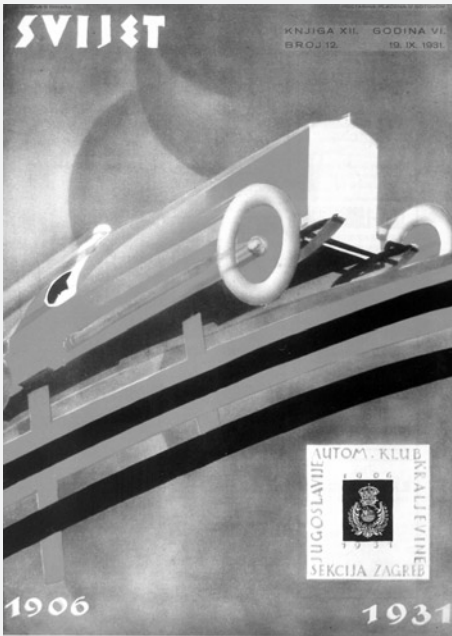
Autor postava: Željko Kovačić

Da ne povjeruješ svojim očima! Očima, naravno, koje su se odvikle i zaboravile - čak onaj "pogled kroz ključanicu" kojim je naša generacija, po izrazu Bevis Hilliers, upoznavala art-déco kao sliku spavaonice vlastitih roditelja. Ali kako je i to već bilo davno! Ostao je taj art-déco inventar kao sloj grada koji je od oronulog počeo blještiti u prostijem *revivalu*. Grad je otada proživio osam desetljeća povi-

jesti koja mu je, takva kakva je bila, promijenila ton, stanovnike i navike. Ovo ukazanje Velikog Gatsbyja, stoga, kao da se zbiva u nekoj mongolfijeri koja proljeće i nadlijeće imaginarni krajolik. Zar je ovo Zagreb uistinu bio?

Dakako da je bio, a začudnih vrhunaca nije nedostajalo u njegovoj povijesti. I uvijek je dobro susresti se s njima, bez obzira kakve osjećaje

susret trenutno izaziva. Ovaj, sigurno jedan od vrhunaca umjetnosti, kulture i civilizacije Zagreba dvadesetog stoljeća, strpljivim, veoma unesenim i iscrpnim radom nadahnuo je evocirala, da ne kažem rekreirala, Željka Kolveshi - izložbom i katalogom posvećenima Ottoniniju, u Muzeju grada Zagreba. Odmah treba naglasiti i bitnu, odličnu suradnju s arhitektom Željkom Kovačićem, čije su metode postave izložbe bile ujedno i metode provjere estetskog, i očuđavajućeg, funkcioniranja građe.

Otto Antonini, naslovnica ilustriranog tjednika "Svijet", Zagreb, 19.11.1931.

Otto Antonini srednji je član dinastije: između oca Marka, poznatog majstora zidnog slikarstva koji je oslikao mnoge crkve Bosne Srebrene, među ostalim i nedavno razoreni Plehan; i sina Marija, arhitekta i dizajnera. Osim te vertikalne člankovitosti njegova biografija ima i horizontalnu: otac mu je Talijan, a majka Klotilda (umjetnica u vezu, poput Bolléove supruge), Njemica. Tako se postajalo Hrvatom na osobito kvalitetan način. Bio je Otto Antonini

središnja točka još u jednom malom nizu: bio je raskoš boje između dviju sestara koje su se, o brižne li sudbine, zvale Bianca i Nera.

Od obilja činjenica koje sadrži ova izložba i njezin katalog - od intime franjevačkog atelieria, od volana, jedara, elisa, karnevala, egzotičnih pejzaža, vrtoglavih dekoltea, do petokrakih zvijezda - jedna tiha i ganutljiva pojedinost traži da bude posebno zapamćena u životu Otta Antoninija. To je prvi vlastiti stan koji je Marko Antonini priskrbio svojoj obitelji 1908. na Bijeničkoj cesti 71. Riječ je o neposrednom susjedstvu krčme naše mladosti, "Bei lustiger Leiche". Aglomeracija drvenih kućica, s plinskom rasvjetom i bunarom u dvorištu, bila je pozornica stalnih scenografskih izmjena: Marko Antonini preslikavao je zidove sve novim i novim prizorima za svaku životnu prigodu, ljuljajući granice stvarnosti i ustoličujući princip bajke.

Otto Antonini, akademski slikar školovan u Zagrebu i usavršen u Sieni, bio je dakle od djetinjstva hranjen snovima. Ta intenzivna hrana cijeli ga je život opskrbljivala motivacijama - od jedinstvene i romantične ljubavi za jednu jedinu, prekrasnu Olgu, do strasnih nagnuća k brzini - prometala i života.

Otto Antonini bio je slikar. Njegovi portreti građanske elite bili su traženi i cijenjeni. Zato nimalo manje dobri. Jednostavno, od dviju socijalnih realnosti on kao da je bio zadužen za spomen one povlaštene. Oporost i transgresivnost moderne umjetnosti stoga ne treba tražiti u njegovu opusu, ali niti ga njima legitimirati. Jer ono čime se mučio u slikarstvu u punoj mjeri ostvario u dizajnu. Da se skrate sva poglavlja njegova života i rada - a u tom

smislu katalog Željke Kolveshi vrijedi kao prava monografija odlično strukturiranih poglavlja i potpoglavlja - valja neizostavno uzeti u obzir dizajn Antoninijeva časopisa *Svijet* ("pokretač, prvi urednik i stalni ilustrator"). Grafički dizajn, dakle, *Svijeta* (kao i Antoninijevih poštanskih maraka, ili modnih prijedloga, ili...) europski je, ili točnije: svjetski je konkurentan. Spada među vrhunce art-déco oblikovanja, i to art-décoa koji nije tek prenesena formula, nego ima pokriće vlastitog razvoja (ekspresionizam: modne kreacije - nagnuće lokalnom i folklornom; ikonografski: osobe iz vlastitog života - lik Olge). Vrhunski rafinman Otta Antoninija na jednoj naslovnici *Svijeta* legitimira nas na teško dostižan način. Kakav je taj način, upitajmo Parmigianina: vratolomne stilizacije, prostorne pokrate (sučeljavanje prvog i trećeg plana srazom krupnog i sitnog bez oče-kivane posredničke ekstenzije), šokovi ljepote, kult dinamizma. Dovoljno "globaliziran" i dovoljno "ukorijenjen", Antonini je prepoznatljiv sa svih potrebnih razina provjere. Nakon upoznavanja njegova opusa, bit će joj ugrađen u kriterije.

Potkrovlje Muzeja grada Zagreba, ma koliko šarmantno bilo, teško je za postave izložaba. Željko Kovačić uspio je svoj složeni sadržaj unižeti na tako kreativan način da njegova interpretacija građe pridonosi vredovanju te građe. Panoi koji su komponirani poput stranica *Svijeta* otkrivaju estetski i komunikacijski potencijal tih stranica. Sučeljavanje naslikanih stvari i njihovih (nađenih) modela daje šarm začudnosti povijesnoj lektiri. A povećanje formata pojedinih Antoninijevih ostvarenja najbolji je dokaz njihovoj konzistenciji i funkcioniranju. Još je mnogo nespomenutih elemenata Kovačićeva doprinosa: ali i ovako je naglašena vrijednost njegova udjela.

Iznimno vrijedna izložba vraća nam u svijest Zagreb bolji od sebe, umjetnika koji spada u međuratnu antologiju, rad dvaju autora kojim se dvije struke mogu ponositi, i praksu muzeja dostojnu grada kad je bolji od sebe samog.